

HU

HU

HU

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 23.4.2009
COM(2009) 193 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE

**Az Európai Unió Szolidaritási Alapja
2008. évi jelentés
valamint**

Jelentés az új eszköz alkalmazásának első hat évében szerzett tapasztalatokról

TARTALOMJEGYZÉK

1. Rész: éves jelentés - 2008	3
1. Bevezetés	3
2. Az elbírálás alatt lévő és a 2008-ban beérkezett új kérelmek	3
3. Finanszírozás.....	5
4. Zárások.....	6
2. Rész: Jelentés az új eszköz alkalmazásának első hat évében szerzett tapasztalatokról. 8	
1. Bevezetés	8
2. Az Alap végrehajtásának átfogó eredményei.....	8
3. Az Alap működésének korlátai és hiányosságai	9
4. A Szolidaritási Alapról készített számvevőszéki jelentés.....	10
5. Következtetések: az eszköz működésének javítása.....	11
1. Melléklet: az Európai Unió Szolidaritási Alapjából való támogatás iránt 2008-ban beérkezett kérelmek	14
2. Melléklet: az EU Szolidaritási Alapjából való támogatásra 2002 óta beadott kérelmek	15

1. RÉSZ:ÉVES JELENTÉS - 2008

1. BEVEZETÉS

Az Európai Unió Szolidaritási Alapját 2002. november 15-én hozták létre¹. Az Európai Unió Szolidaritási Alapjának létrehozásáról szóló 2012/2002/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: a Szolidaritási Alapról szóló rendelet) 12. cikke előírja, hogy az Alap előző évi tevékenységéről jelentést kell készíteni az Európai Parlament és a Tanács számára. E jelentés első része bemutatja az alap 2008. évi tevékenységeit, a korábbi jelentésekhez hasonlóan ismerteti az elbírálás alatt lévő és a beérkezett új kérelmek feldolgozásának állását, valamint a zárások előkészítése jegyében kitér a végrehajtási jelentések értékelésére is.

2. AZ ELBÍRÁLÁS ALATT LÉVŐ ÉS A 2008-BAN BEÉRKEZETT ÚJ KÉRELMEK

2008-ban a Bizottság négy, 2007-ben benyújtott kérelemmel foglalkozott, és két új, a Szolidaritási Alapból folyósítandó támogatás iránti kérelmet kapott. Az 1. melléklet részletes áttekintést ad ezen esetekről, amelyek elbírálása a Szolidaritási Alapról szóló rendeletben meghatározott feltételek szerint és azoknak az információknak az alapján történt, amelyeket a kérelmező államok szolgáltatni tudtak.

Egyesült Királyság

A 2007. júniusi-júliusi súlyos áradásokat követően az Egyesült Királyság hatóságai a pénzügyi támogatás iránti kérelmüket 2007. augusztus 20-án nyújtották be, és 2007. október 26-án egészítették ki azt. Tekintve, hogy a több mint 4,6 milliárd EUR közvetlen kár meghaladta a Szolidaritási Alap igénybevételehez az Egyesült Királyság esetében alkalmazandó 3,267 milliárd EUR-s küszöbértéket, a katasztrófa „jelentős katasztrófának” minősült, és így az Alap fő alkalmazási területébe tartozott. A Bizottság 2007. december 10-én a Szolidaritási Alap igénybevétele mellett döntött, és 162,388 millió EUR pénzügyi támogatás nyújtására tett javaslatot a költségvetési hatóságnak. A Tanács és az Európai Parlament részéről 2008-ban elvégzett költségvetési eljárást követően a támogatást 2008. október 27-én átutalták az Egyesült Királyság részére.

Franciaország (Martinique és Guadeloupe)

2007 augusztusában a Francia Antillák két szigetén, Martinique és Guadeloupe francia tengerentúli megyékben a „Dean” hurrikán okozott komoly károkat az infrastruktúrában és a gazdaság különböző ágazataiban. Franciaország 2007. október 26-án nyújtotta be a Szolidaritási Alapból nyújtandó pénzügyi segítség iránti kérelmét, amelyet 2008. január 8-án egészített ki. Az 511 millió EUR okozott kárral a vihar nem felelt meg a Szolidaritási Alapról szóló rendeletben a „jelentős katasztrófára” meghatározott feltételeknek. Tekintettel azonban e legkülső régió kivételesen kiszolgáltatott helyzetére (külön megemlítve a Szolidaritási Alapról szóló

¹ HL L 311., 2002.11.14.

rendeletben) továbbá a súlyos hatásokra és következményekre, a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a kérelem megfelel a Szolidaritási Alapról szóló rendeletben a rendkívüli regionális katasztrófákra meghatározott feltételeknek. A Bizottság 2008. szeptember 10-én 12,780 millió EUR pénzügyi támogatás nyújtását javasolta. A Tanács és az Európai Parlament költségvetési eljárását követően, 2008. december 24-én átutalták a támogatást Franciaország részére.

Görögország

2007 augusztusában Görögország nagy kiterjedésű részén erdőtüzek pusztítottak, amelyek jelentős károkat okoztak a gazdaság különböző ágazataiban és a természeti környezetben. A görög hatóságok 2007. október 30-án a Szolidaritási Alapból nyújtandó támogatásért folyamodtak és kérelmüket 2008. január 24-én egészítették ki. A teljes közvetlen kár összegét 2,118 milliárd EUR-ra becsülték. Tekintve, hogy ez az összeg meghaladja a Görögország esetében irányadó 1.066,497 millió EUR-s küszöbértéket (azaz a GNI 0,6%-át), a katasztrófa „jelentős katasztrófának” minősült. A Bizottság 2008. április 8-án 89,769 millió EUR pénzügyi támogatás nyújtását javasolta. A Tanács és az Európai Parlament költségvetési eljárását követően, 2008. szeptember 29-én átutalták a támogatást Görögország részére.

Szlovénia

2007 szeptemberének közepén a Szlovénia egyes részeit érintő heves esőzések és viharok súlyos áradásokat és földcsuszamlásokat okoztak. A katasztrófa jelentős károkat okozott az infrastruktúrában, a köz- és magántulajdonban lévő épületekben, a gazdaságban és a mezőgazdaságban. A szlovén hatóságok 2007. november 19-én nyújtották be a Szolidaritási Alapból nyújtandó támogatás iránti kérelmüket. A teljes közvetlen kár összegét 233,39 millió EUR-ra becsülték. Tekintve, hogy ez az összeg meghaladja a Szlovénia esetében irányadó 164,27 millió EUR-s küszöbértéket (azaz a GNI 0,6%-át), a katasztrófa „jelentős katasztrófának” minősült. A Bizottság 2008. március 3-án 8,254 millió EUR pénzügyi támogatás nyújtását javasolta. A Tanács és az Európai Parlament költségvetési eljárását követően, 2008. december 12-én átutalták a támogatást Szlovénia részére.

Ciprus

2008-ban Ciprust aszály sújtotta, amely súlyos következményekkel járt az életkörülményeket, a gazdaságot és a természeti környezetet illetően. A ciprusi hatóságok 2008. július 1-jén a Szolidaritási Alapból nyújtandó támogatásért folyamodtak és kérelmüket 2008. október 16-án egészítették ki. Ez volt az első aszályval kapcsolatos kérelem. A Szolidaritási Alapról szóló rendelet értelmében a kérelmet legkésőbb a katasztrófa által okozott első kár bekövetkeztét követő 10 héten belül be kell nyújtani. Miközben már három éve amúgy is szokatlanul kevés csapadék esett az országban, az esőzések hiánya az esős évszak végén, 2008 áprilisában érte el a legkritikusabb szintet. A Bizottság ennek alapján úgy ítélte meg, hogy 2008. április 22-e, azaz a kérelem beérkezésétől visszafelé számított tizedik hét tekinthető a jelentős katasztrófa kezdődátumának.

A ciprusi hatóságok a 2008. április 22-e után bekövetkezett teljes közvetlen kárt 176,15 millió EUR-ra becsülték. Tekintve, hogy ez az összeg meghaladja a Ciprus esetében irányadó 84,673 millió EUR-s küszöbértéket (azaz a GNI 0,6%-át), az

aszály „jelentős természeti katasztrófának” minősült. A Bizottság figyelembe vette, hogy a válság olyan „jelentős katasztrófát” okozott, amely az ország egész területét érintette. A katasztrófa elhárítására a hatóságok komoly sürgősségi intézkedéseket tettek 2008 áprilisától/májusától kezdődően. A létfontosságú sürgősségi intézkedések olyan költségeket tartalmaznak, mint a Görögországból származó vízzállítással vagy a vízgazdálkodási infrastruktúrát érintő azonnali beruházásokkal kapcsolatos költségek, amelyek arra irányulnak, hogy a szakaszos vízzállítással mellett is biztosítani tudják a vízellátó hálózat működését. A Bizottság 2008 október 24-én 7.605 millió EUR pénzügyi támogatás nyújtását javasolta.

Románia

2008 júliusában a Románia kiterjedt részét érintő nagy esőzések komoly áradásokat és földcsuszamlásokat okoztak. A román hatóságok 2008. október 1-jén nyújtották be a Szolidaritási Alapból nyújtandó támogatás iránti kérelmüket. A teljes közvetlen kár összegét 471,41 millió EUR-ra becsülték. Tekintve, hogy ez az összeg nem éri el a Románia esetében irányadó 566,84 millió EUR-s küszöbértéket (azaz a román GNI 0,6%-át), megközelítőleg 83%-át teszi ki annak, így a kérelmet a „rendkívüli regionális katasztrófa” feltételei szerint bírálták el.

Az érintett régió Románia észak-keleti részén található 5 megyéből álló egybefüggő terület, 3,046 millió lakossal. Az érintett területen élő lakosság jelentős hányadának részben vagy teljesen megsemmisült az otthona és a mezőgazdasági terménye. Bizonyították, hogy a katasztrófa az érintett régió életkörülményeire és gazdasági stabilitására nézve súlyos és tartós következményekkel járt. A jelentések szerint komoly károk érték az alapvető infrastruktúrákat, a mezőgazdaságot, az erdőgazdaságot, az állatállományt és a lakóingatlanokat. A katasztrófa az érintett régió életkörülményeire nézve tartós következményekkel járt: megsemmisült mintegy 14 644 lakóingatlan, alapvető infrastruktúrák (víz/villamos energia) váltak tartósan használhatatlanná, és súlyosan megrongálódtak a közlekedési útvonalak, ami miatt kb. 100 település teljesen elszigetelődött a külvilágtól. 2009. január 22-én a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a kérelem megfelel a rendkívüli regionális katasztrófa feltételeinek, és 11,785 millió EUR támogatás nyújtását javasolta.

3. FINANSZÍROZÁS

A négy 2007-es esetben, amelyeknél a költségvetési eljárást az év vége előtt nem sikerült lezárni (áradások az Egyesült Királyságban és Szlovéniában, erdőtűzek Görögországban és hurrikán a Franciaországhoz tartozó Martinique és Guadeloupe szigetén), a finanszírozást három költségvetés-módosítással oldották meg. Az 1/2008², a 3/2008³ és a 7/2008⁴ sz. előzetes költségvetés-módosítási tervezeteket a költségvetési hatóság 2008. április 9-én, június 5-én, illetve október 21-én hagyta

² COM(2008)15; A 2008. április 9-én jóváhagyott 1/2008 költségvetés-módosítás, HL L 175., 1. o., 2008. július 4.

³ COM(2008)201; A 2008. június 5-én jóváhagyott 3/2008 költségvetés-módosítás, HL L 208., 1. o., 2008. augusztus 5.

⁴ COM(2008)556; A 2008. október 21-én jóváhagyott 7/2008 költségvetés-módosítás, HL L 315., 1. o., 2008. november 25.

jóvá. A kifizetések a támogatásról szóló határozatok meghozatalát és a végrehajtási megállapodás aláírását követően történhetnek meg.

2008-ban az Alapot egy új esethez (a ciprusi aszályhoz) vették igénybe⁵. A támogatás összegét minden esetben annak a Bizottság által korábban kidolgozott egységes módszernek az alapján állapították meg, amelynek részletes kifejtése a 2002/2003. évi jelentésben található. 2008-ban a következő összegeket fizették ki támogatásként:

Kedvezményezett	Katasztrófa	Kategória	A támogatás összege (EUR)
Egyesült Királyság	árvíz	jelentős	162 387 985
Görögország	erdőtüzek	jelentős	89 769 009
Szlovénia	árvíz	jelentős	8 254 203
Franciaország (Martinique és Guadeloupe)	hurrikán	regionális/legkülső régióbeli	12 780 000
Ciprus	aszály	jelentős	7 605 445
Összesen			280 796 642

A 2008-ban beérkezett román kérelem esetében a költségvetési eljárást nem sikerült az év vége előtt befejezni. Erre a kérelemre vonatkozóan a Bizottság benyújtotta az 1/2009 sz. előzetes költségvetés-módosítási tervezetet⁶, és az esetről a következő éves jelentés fog beszámolni.

4. ZÁRÁSOK

A Szolidaritási Alapról szóló rendelet 8. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy legkésőbb hat hónappal a támogatás kifizetésének időpontját követő egyéves időszak lejártá után a kedvezményezett állam jelentést készít a támogatás pénzügyi végrehajtásáról (a továbbiakban: végrehajtási jelentés), amelyben nyilatkozik a kiadások indokáról (a továbbiakban: érvényességi nyilatkozat). Az eljárás végén a Bizottság lezárja az Alapból folyósított támogatást.

A Svédországnak a 2005-ös vihar („Gudrun”) kapcsán nyújtott támogatás lezárásával összefüggésben, amelyre vonatkozóan a végrehajtási jelentés 2007. október 17-én és 20-án érkezett be, a Bizottság megállapította, hogy a bejelentett kiadások összege 66.455.534 EUR-t tett ki. Mivel a pénzügyi támogatás teljes összege 81.724.975 EUR-t tett ki, így a különbözetként adódó 15.269.441 EUR-t visszafizettették. A Bizottság 2008. július 8-án zárta le a támogatást.

2008-ban a Bizottsághoz Bulgáriától (a 2005. májusi és augusztusi árvizekhez kapcsolódóan), Romániától (a 2005. augusztusi árvizekhez kapcsolódóan) és Ausztriától (a 2005. augusztusi árvizekhez kapcsolódóan) beérkeztek a 2006-os

⁵ COM(2008)732; A 2008. december 18-án jóváhagyott 10/2008 költségvetés-módosítás, HL L 27., 91. o., 2009. január 30.

⁶ COM(2009)22

támogatások végrehajtási zárójelentései. A jelen éves jelentés tárgyidőszakának végén ezeknek a végrehajtási jelentéseknek az értékelése még zajlott.

2. RÉSZ: JELENTÉS AZ ÚJ ESZKÖZ ALKALMAZÁSÁNAK ELSŐ HAT ÉVÉBEN SZERZETT TAPASZTALATOKRÓL

1. BEVEZETÉS

A nagy közép-európai árvizeket követően 2002-ben létrehozták az Európai Unió Szolidaritási Alapját annak érdekében, hogy az Unió megfelelően reagálhasson a tagállamokban vagy a csatlakozási tárgyalásokat folytató országokban kialakuló hasonló helyzetek esetén. Végrehajtásának első hat évében az Alap segített enyhíteni a katasztrófásújtotta országok pénzügyi terheit, és ily módon javította a polgároknak az Unióról alkotott képét, segítséget és kiegészítő forrásokat nyújtott a különösen nehéz időszakokban.

Az Alap működésének részletes elemzését követően a Bizottság 2005 áprilisában beterjesztette a Szolidaritási Alap felülvizsgált rendeletéről szóló javaslatát. A javaslat legfontosabb elemei a kiterjesztett tárgyi hatály, hogy a Bizottság ne csak a természeti eredetű katasztrófák esetén nyújthasson segítséget, az előlegfizetés lehetővé tétele, hogy gyorsabb legyen a reagálás és érzékelhetőbb legyen az uniós támogatás, továbbá az egyszerűsítés, ami egyszerűbb feltételeket teremt az Alap igénybevételéhez.

2. AZ ALAP VÉGREHAJTÁSÁNAK ÁTFOGÓ EREDMÉNYEI

Az Alap 2002-ben történt létrehozása óta a Bizottsághoz 21 különböző országból összesen 62 kérelemben fordultak pénzügyi támogatásért.: e kérelmek közül 21 a „jelentős katasztrófa”, 39 a „regionális katasztrófa”, kettő pedig a „szomszédos ország” kategóriába tartozik. A beadott kérelmek közül 31 esetben ítélték meg pénzügyi támogatást, amelyek összesen több mint 1,5 milliárd EUR-t tettek ki. A Bizottság 29 beadványt utasított el és két pályázatot maguk a pályázó országok vontak vissza. A kérelmek a legkülönbélebb természeti katasztrófákról szóltak, például viharokról, áradásokról, földrengésekről, vulkánkitörésekről, erdőtüzekről és aszályokról. A 2. melléklet áttekintést ad a 2002 óta beérkezett összes pályázatról.

Az alábbi, 2002-ig visszamenő statisztikai áttekintésből is látható, hogy a Szolidaritási Alapból nyújtandó támogatás iránti kérelmeket nagyrészt nem az Alap fő tárgykörét adó jelentős katasztrófákhoz kapcsolódóan, hanem a regionális katasztrófákhoz kidolgozott kivételes feltételek alapján nyújtották be. Ezeknek a feltételeit pedig – amelyeket a Bizottságnak a rendelet előírása szerint a „legszigorúbban” kell vizsgálnia – továbbra is viszonylag nehéz teljesíteni. Továbbra is magas, mintegy kétharmados, a regionális (kivételes) feltételekre hivatkozó elutasított kérelmek aránya. A jelentős katasztrófa miatt benyújtott kérelmek, amelyekre vonatkozóan csak egyetlen mennyiségi kritériumot kell teljesíteni, eddig 100%-os arányban kaptak kedvező elbírálást.

Összes beérkezett kérelem száma ebből jelentős katasztrófa regionális katasztrófa „szomszédos ország” feltétel alapján benyújtott	62 21 39 2	a kérelmek 34%-a 63%-a 3%-a
Támogatott kérelmek Elutasított kérelmek Visszavont kérelmek	31 29⁷ 2	a kérelmek 50 %-a 47%-a 3%-a

3. AZ ALAP MŰKÖDÉSÉNEK KORLÁTAI ÉS HIÁNYOSSÁGAI

Jóllehet az Alap általában véve jól működik, a végrehajtás első hat évében szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy működésének komoly korlátai és hiányosságai vannak. A hiányosságok az Alapból nyújtott támogatás lehívhatóságához szükséges idő hosszával, az Alap „regionális katasztrófákhoz” való igénybevételét szabályozó feltételek átláthatóságával, és a természeti katasztrófákra való korlátozottsággal vannak összefüggésben.

Gyorsaság

A gyorsaság vonatkozásában felmerült problémák a Szolidaritási Alapról szóló rendeletben lefektetett feltételekből és eljárásokból adódnak. Az EU Szolidaritási Alapját gyakran sürgősségi válságkezelő eszköznek vélik, pedig nem ilyen célra hozták létre. Az eszköz célja, hogy hozzájáruljon azon sürgősségi műveletek refinanszírozásához, amelyeknek a költségeit eredetileg a katasztrófa által sújtott ország hatóságai viselték. Mindenekelőtt figyelembe kell venni azt, hogy a Bizottság saját kezdeményezésére nem dönthet a Szolidaritási Alap igénybevételéről. Meg kell várnia, amíg a nemzeti hatóságok hivatalosan beadják kérelmüket, amihez rendszerint kihasználják a kérelem benyújtására a rendelet által megengedett, a katasztrófa kezdési időpontjától számított 10 hetes határidőt. Az esetek túlnyomó többségében a Bizottságnak kiegészítő információkat kell kérnie. Másrészt a Szolidaritási Alapból nyújtandó pénz nem áll rendelkezésre azonnal az EU költségvetésében. Az összeget a tagállamoknak az uniós költségvetéshez való rendes hozzájárulásukon felüli kiegészítő befizetésekkel kell előteremteniük. A támogatás kifizetését megelőzően a Bizottságnak fel kell kérnie a Tanácsot és az Európai Parlamentet a költségvetésmódosítás jóváhagyására, ami meglehetősen hosszú eljárást (átlagosan 2-4 hónapot) vesz igénybe.

Átláthatóság

A „regionális katasztrófa” meghatározása a Szolidaritási Alapról szóló rendeletben eléggé homályos, a sikeres pályázathoz szükséges feltételeket nehéz teljesíteni. Amennyiben a kár nem éri el a „jelentős katasztrófához” megállapított küszöbértéket,

⁷ A 29 elutasított pályázatból 27 „regionális katasztrófákhoz” kapcsolódott.

az Alapot kivételes körülmények között igénybe lehet venni egy adott régió lakosságának nagyobb részére ható, a régió életkörülményeire és gazdasági stabilitására nézve súlyos és tartós következményekkel járó rendkívüli katasztrófa esetén is. A Szolidaritási Alapról szóló rendelet értelmében a Bizottságnak a „legszigorúbban” kell eljárnia a regionális katasztrófára vonatkozóan benyújtott kérelmek vizsgálatakor. Ennek következtében a tagállamok és a Bizottság sok időt és energiát fektet be olyan kérelmek előkészítésébe, illetve elbírálásába, amelyek kisebb regionális katasztrófákra vonatkoztak, jóllehet ezek az esetek többségében elutasításra kerülnek.

Hatály

A meglévő eszközök által biztosított keretek között az Európai Unió szintjén rendkívül nehéz, szinte lehetetlen megfelelően reagálni olyan súlyos válsághelyzetekre, amelyeket nem természeti katasztrófák idéznek elő. Jó példát jelentenek erre az olyan ipari balesetek, mint a Prestige okozta olajszennyezés vagy a 2004. márciusi madridi robbantáshoz hasonló terrorista merényletek. Az Európai Unió Szolidaritási Alapján keresztül jelenleg nem lehet támogatást nyújtani olyan, közegészséget veszélyeztető súlyos válsághelyzetekben sem – például egy SARS-hoz hasonló világjárvány esetleges európai elterjedése vagy egy csernobilihoz hasonló baleset esetén –, amelyek kezelése nagy valószínűséggel meghaladná az egyes államok reagáló képességét.

Kockázatmegelőzés

A Bizottság meg fogja vizsgálni, miként lehetne jobban integrálni a kockázatmegelőzés szempontjait a Szolidaritási Alapról szóló rendeletbe.

4. A SZOLIDARITÁSI ALAPRÓL KÉSZÍTETT SZÁMVEVŐSZÉKI JELENTÉS

Az Európai Számvevőszék 2008-ban mutatta be az Európai Unió Szolidaritási Alapjáról készített teljesítményellenőrzés eredményeit. Az ellenőrzés azt vizsgálta, hogy az Alapból történő segítségnyújtás gyors-e, hatékony-e, rugalmas-e, illetve hogy a támogatott országok elégedettek-e az Alappal. Ennek keretében a Számvevőszék megvizsgált minden kérelmet 2006 végével bezárólag, és a kérelmeket benyújtó országok körében kérdőíves felmérést végzett. A Számvevőszék a jelentését 2008. június 18-án tette közzé (3/2008. sz. különjelentés⁸).

A Számvevőszék megállapította, hogy az Alap Bizottság általi kezelésének költségei alacsonyak és így az Alap hatékonyan működik. Az adminisztratív eljárásokat sikerült olyan szintre csökkenteni, amely biztosítja, hogy az eljárások a kedvezményezett államok számára is hatékonyak. A rugalmasság vonatkozásában a Számvevőszék nem tárt fel olyan esetet, amikor a Bizottság a támogatási kérelmek kezelését illetően rugalmatlannak bizonyult volna. A Számvevőszék megállapította ugyanakkor, hogy a kisebb „regionális katasztrófák” esetében (szemben a „jelentős katasztrófákkal”) nehezebb a sikeres pályázat feltételeinek megfelelni. A jelentés megemlíti továbbá, hogy a regionális katasztrófának a Szolidaritási Alapról szóló

⁸ „Az Európai Unió Szolidaritási Alapja: mennyire gyors, hatékony és rugalmas?” (HL L 153., 2008.6.18).

rendeletben szereplő fogalommeghatározása homályos és felmerülhet az átláthatóság hiánya az ilyen katasztrófákhoz kapcsolódó kérelmek elutasítása esetén. A Számvevőszék az eszköz gyorsaságának hiányát illetve leginkább kritikával. A kérelem és a kifizetés között átlagosan kb. egy év telik el. Következésképpen a Számvevőszék megállapította, hogy az Alap nem nyújt gyors választ. Az Alapból nyújtott támogatás igénybevételéhez szükséges hosszas procedura ellenére a kedvezményezett tagállamok elégedettek vagy nagyon elégedettek voltak az Alappal. A Számvevőszék úgy találta tehát, hogy az Alap teljesítette az alapvető célját, azaz rajta keresztül az EU demonstrálni tudja szolidaritását a tagállamokkal katasztrófák idején. Ajánlasként fogalmazódott meg, hogy a Bizottság készítsen részletes útmutatót és adjon tanácsot a kérelmezőknek arról, miként nyújtsák be késedelem nélkül a kérelmeiket.

A Bizottság teljes mértékben egyetért a Számvevőszék ajánlásával: közzétette a kérelmező tagállamok részére készített útmutatóját és részletesen kifejtette, hogy miként alkalmazza a Szolidaritási Alapról szóló rendelet előírásait. Az eljárás leegyszerűsítése és az információk késedelmes továbbításának elkerülése érdekében a Bizottság kidolgozta a kérelem formanyomtatványát, illetve egy részletes útmutatót a kérelmekhez. Mindkét dokumentum elérhető a Szolidaritási Alaphoz készített honlapon:

http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/solidar/solid_en.htm. A Számvevőszék javaslatának megfelelően a Bizottság igyekezni fog továbbá közvetlen kapcsolatba lépni a kérelmet összeállító szervvel. A múltban gyakran előfordult, hogy a kérelmeket „ad hoc” módon, a Bizottsággal történő előzetes kapcsolatfelvétel mellőzésével nyújtották be. A lehetséges kérelmező országokkal való első kapcsolatfelvétel megkönnyítése érdekében a Szolidaritási Alaphoz készített honlapon a Bizottság feltüntette a saját kapcsolattartóinak elérhetőségét.

Mindent egybevetve a Bizottság úgy véli, hogy a Számvevőszék által az eszköz gyorsaságának hiánya, illetve a regionális katasztrófák kezelésének vonatkozásában tett kritikus megállapítások alátámasztják a Bizottság korábbi javaslatát, amely a gyorsabb lehívhatóság érdekében az eszköz egyszerűbb és átláthatóbb feltételek mentén történő újragondolását szorgalmazta.

5. KÖVETKEZTETÉSEK: AZ ESZKÖZ MŰKÖDÉSÉNEK JAVÍTÁSA

Jóllehet az Alap általában véve jól működött, különösen létrehozásának eredeti célja, a jelentős természeti katasztrófák tekintetében, az eddig felhalmozott tapasztalatok mégis azt erősítik meg, hogy szükség van az eszköz továbbfejlesztésére. Ez különösen fontos a támogatás kedvezményezett államok általi lehívásának gyorsasága és az Alap igénybevételét a regionális katasztrófákra vonatkozóan meghatározó feltételek átláthatósága tekintetében. Ezt a két szempontot az Európai Számvevőszék is kiemelte. További fejlesztési lehetőségként az eszközt ki lehetne bővíteni úgy, hogy megfelelő európai uniós szintű válaszlépést tegyen lehetővé a nem természeti eredetű, jelentősebb válságok esetén is. E célból fogadta el 2005. április 6-án a Bizottság a Szolidaritási Alap új rendeletéről szóló javaslatát (COM(2005)108), amely az Európai Parlamentben széles körű támogatottságot kapott. A javaslat kibővíti az Alap hatályát és számos tekintetben módosítja a működését.

Az Alap átláthatóságának növelése

A Bizottság továbbra is elkötelezett a Szolidaritási Alap igénybevételét szabályozó feltételek átláthatóságának javítása és egyszerűsítése iránt. Ez hozzájárulna ahhoz, hogy a nemzeti hatóságok jobban átlássák, nyújtható-e számukra támogatás az alapból egy-egy katasztrófa utáni helyreállításhoz. Fontos elem tehát az Alap igénybevételét szabályozó feltételek újbóli meghatározása. A küszöbérték leszállítására (1 Mrd EUR, illetve a GNI 0,5%-a közül az alacsonyabbikra), illetve ezzel egyidejűleg az Alap regionális katasztrófákhoz kivételes körülmények között történő igénybevételének eltörlésére vonatkozó javaslat együttesen javítaná az Alap átláthatóságát, és lehetővé tenné az elutasított kérelmek miatti csalódás elkerülését. Alternatív megoldásként – a hatályos rendelet alapján és megtartva az Alap igénybevételének lehetőségét a regionális katasztrófákhoz – világos és számszerűsíthető küszöbértéket lehetne bevezetni a regionális katasztrófákhoz, a regionális (NUTS I vagy NUTS II szintű) GDP százalékában kifejezve. Mindkét megoldás lehetővé tenné azt, hogy az Alapot egyetlen világos kritérium – a kár nagysága – alapján lehessen igénybe venni mindazon esetekben, amikor szükség van az európai szolidaritásra, ideértve azokat a katasztrófákat is, amelyekhez ma még a nehezen teljesíthető regionális kritérium az irányadó. Ezzel a módosítással biztosítva lenne az egyenlő elbánás és a tagállamok jobban fel tudnák mérni a kérelmük elbírálásának várható alakulását. Az ennek nyomán a Bizottság részéről várható alacsonyabb elutasítási arány (majdnem kétharmad a regionális katasztrófáknál) szintén javítana a Szolidaritási Alapról, mint szolidaritási eszközről kialakított képen.

Gyorsabb reagálás a katasztrófákra

A gyorsabb reagálás érdekében meg kell fontolni a működést érintő bizonyos fejlesztési megoldásokat, amelyek révén előleg lenne fizethető, amint az érintett állam benyújtja kérelmét, és így a szolidaritás azonnal kifejezhetővé válna. Ezt az előleget az elbírálási és költségvetési eljárás lefolytatását követően folyósítandó támogatás első részletének kellene tekinteni. A válaszadás ezen gyorsabb formájának előfeltétele azonban az, hogy világos és átlátható feltételek szabályozzák az Alap igénybevételét, hiszen amennyiben az igénylő ország kérelmét elutasítják, az előleget vissza kellene fizetnie a Bizottságnak.

A hatály kiterjesztése

A nem természeti eredetű jelentős katasztrófák esetén a polgárok jogosan várják el az EU jelenlétét és segítségnyújtását – erre utalnak az EU aktív szerepvállalására vonatkozóan politikai szinten megfogalmazott igények. A Bizottság ezért úgy véli, hogy a Szolidaritási Alapnak képesnek kell lennie reagálnia minden jelentősebb válságra, függetlenül annak eredetétől. A 2005-ben javasolt új rendelet kibővíti az Európai Unió Szolidaritási Alapjának hatályát a közegészséget veszélyeztető, a terrorizmussal összefüggő és az ipari/technológiai katasztrófákra (a Szolidaritási Alap éves kiadási plafonjának figyelembevételével).

További lépések

Jóllehet a Szolidaritási Alap rendeletének javasolt módosításával kapcsolatban 2005 óta nem volt előrelépés a Tanácsban, a Bizottság továbbra is kész a mindenki számára elfogadható megoldás kidolgozásának támogatására. Ahhoz, hogy a

Bizottság módosítani tudja a javaslatát, meg kell határozni azokat a területeket, ahol lehetőség van a megegyezésre. A Bizottság ezért felkéri a Tanácsot és az Európai Parlamentet, hogy e jelentés fényében vizsgálják meg újból a 2005-ös javaslatot, lehetővé téve a Bizottság számára, hogy 2009-ben előterjessze a módosított javaslatát.

**1. MELLÉKLET: AZ EURÓPAI UNIÓ SZOLIDARITÁSI ALAPJÁBÓL VALÓ TÁMOGATÁS IRÁNT
2008-BAN BEÉRKEZETT KÉRELMEK**

Kérelmező ország	UK	FR	EL	SI	CY	RO
Katasztrófa neve, jellege	árvíz	vihar „Dean”	erdőtűzek	árvíz	aszály	árvíz
Első kár bekövetkezésének napja	12/06/07	17/8/07	23/08/07	18/09/07	22/04/2008	24/07/2008
Kérelem benyújtásának napja*	20/8/07	26/10/07	30/10/07	19/11/07	01/07/2008	1/10/2008
Minden információ rendelkezésre áll (naptól)	22/10/07	-	20/12/07	-	-	-
Jelentős katasztrófa küszöbértéke (m€)	3 266.629	3 266.629	1 066.497	164.272	84.673	566.84
Összes közvetlen kár (m€)**	4612	511.2	2118.27	223.28	176.15	471.41
Kategória	jelentős	regionális	jelentős	jelentős	jelentős	regionális
Kár/küszöbérték	141.19%	15.65%	198.62%	135.92%	208.03 %	83.16%
Támogatható sürgősségi intézkedések költsége (m€)**	356.7	119.9	1007	154.39	59.45	390.81
Támogatható költség / összes kár	7.73%	23.45%	47.52%	69.15%	33.74%	82.9%
Támogatás / támogatható költség	45.53%	10.66	8.91%	4.95%	12.79%	3.01%
A támogatás intenzitása (a teljes kár százalékában)	3.52%	2.5	4.24%	3.42%	4.31%	2.49%
Támogatási határozat kelte	17/06/2008	25/11/2008	08/092008	22/09/2008	2009	2009
Végrehajtási megállapodás kelte	07/08/2008	11/12/2008	08/092008	07/11/2008	2009	2009
Megítélt támogatás (EUR)	162 387 985	12 780 000	89 769 009	8 254 203	7 605 445	11 785 377

* Az eredeti kérelem Bizottság általi nyilvántartásba vétele.

** A Bizottság által elfogadott.

**2. MELLÉKLET: AZ EU SZOLIDARITÁSI ALAPJÁBÓL VALÓ TÁMOGATÁSRA 2002 ÓTA
BEADOTT KÉRELMEK**

Év	Ország		A katasztrófa jellege	Kár (millió EUR) ⁹	Kategória	Megítélt támogatás (millió EUR)
2002	1	AT	árvíz	2 900	jelentős	134
	2	CZ	árvíz	2 300	jelentős	129
	3	FR	árvíz (Gard)	835	regionális	21
	4	DE	árvíz	9 100	jelentős	444
A 2002-es kérelmek összes támogatása						728
2003	1	ES	olajszennyezés (Prestige)	436	regionális	8.626
	2	IT	földrengés (Molise/Apulia)	1 558	regionális	30.826
	3	IT	Vulkánkitörés (Etna)	894	regionális	16.798
	4	IT	árvíz (Észak-Olaszország)	1 900	(jelentős)	elutasítva (határidő)
	5	GR	szélsőséges téli időjárás	nem egyértelmű	(jelentős)	elutasítva (határidő)
	6	PT	erdőtüzek	1 228	jelentős	48.539
	7	FR	erdőtüzek (Dél-Franciaország)	531	(regionális)	elutasítva
	8	ES	erdőtüzek (portugál határvidék)	53	szomszédos ország	1.331
	9	MT	árvíz	30	jelentős	0.961
	10	IT	árvíz (Friuli Venezia Giulia)	525	regionális	elutasítva
A 2003-as kérelmek összes támogatása						107.081
2004	1	FR	árvíz (Rhône-delta)	785	regionális	19.625
	2	ES	árvíz (Malaga)	73	(regionális)	elutasítva
	3-9	ES	erdőtüzek (7 kérelem)	(480)	(regionális)	mind a 7 elutasítva
	10	SK	árvíz	29	(regionális)	elutasítva
	11	SI	földrengés	13	(regionális)	visszavonva
A 2004-es kérelmek összes támogatása						19.625

⁹ A dőlt betűvel írt adatokat a Bizottságnak még ellenőriznie kell, illetve jóvá kell hagynia.

Év	Ország		A katasztrófa jellege	Kár (millió EUR)	Kategória	Megítélt támogatás (millió EUR)
2005	1	SK	vihar (Tátra)	203	jelentős	5.668
	2	IT	árvíz (Szardínia)	(223, <i>túlbecsülve</i>)	(regionális)	elutasítva
	3	EE	vihar	48	jelentős	1.29
	4	LV	vihar	193	jelentős	9.487
	5	SE	vihar („Gudrum”)	2297	jelentős	81.725
	6	LT	vihar	15	szomszédos ország	0.379
	7	EL	árvíz (Evrosz)	(112)	(regionális)	elutasítva
	8	RO	tavaszi áradás	489	jelentős	18.798
	9	BG	tavaszi áradás	222	jelentős	9.722
	10	BG	nyári áradás	237	jelentős	10.632
	11	RO	nyári áradás	1050	jelentős	52.4
	12	AT	árvíz (Tirol/Vorarlberg)	592	regionális	14.799
A 2005-ös kérelmek összes támogatása						204.891
2006	1	UK	Buncefield-i olajraktár felrobbanása	(700)	(regionális)	visszavonva
	2	EL	árvíz (Evrosz)	372	regionális	9.306
	3	HU	árvíz	519	jelentős	15.064
	4	ES	erdőtüzek (Galícia)	(91)	(regionális)	elutasítva
A 2006-os kérelmek összes támogatása						24.370
2007	1	DE	vihar („Kyrill”)	4750	jelentős	166.9
	2	FR	vihar („Gamede”, Réunion szigete)	211	regionális	5.29
	3	ES	árvíz (El Hierro)	(18)	(regionális)	elutasítva
	4	ES	árvíz (La Mancha)	66	(regionális)	elutasítva
	5	UK	árvíz	4 612	jelentős	162.387
	6	CY	erdőtüzek	38	(regionális)	elutasítva
	7	ES	erdőtüzek (Kanári-szigetek)	144	(regionális)	elutasítva
	8-16	IT	9 kérelem 9 régiót érintő erdőtüzek kapcsán	-	(regionális)	nem befogadható, határidőn túl

Év	Ország		A katasztrófa jellege	Kár (millió EUR)	Kategória	Megítélt támogatás (millió EUR)
						érkezett
	17	FR	vihar („Dean”, Martinique szigete)	509	regionális	12.78
	18	EL	erdőtüzek	2 118	jelentős	89.769
	19	SI	árvíz	233	jelentős	8.254
A 2007-es kérelmek összes támogatása						445.38
2008	1	CY	aszály	165.4	jelentős	7.605
	2	RO	árvíz	471.4	regionális	11.785